

Az árvízi hajósról beszél P. H. 1932 II. 13 báró Wesselényi Miklós, a nagy Wesselényi dédunokája

(Saját tudósítónktól.) Eppen száz éve.

1838 március 13-án a Duna átszakította Pest fölött a gátat és elárasztotta a várost.

Hirtelen jött a veszedelem és sokakat készülenenül ért. A mentés emberbaráti munkájában előljárt egy magyar főúr, báró Wesselényi Miklós. A boldog, megmentett emberek hálája nevezte őt el árvízi hajósnak.

Az árvízi hajósnak ma fiágon két dédunokája él. Az idősebbiknek szintén Miklós a neve. Néhány napra Budapestre jött most, a centenáriumi ünnepekre.

— Hét éve érettségiztem — mondja. — Két helyen is. Először Erdélyben, ahol a családommal élek, aztán Budapesten. Zilah mellett Görcsönben él a Wesselényi-család, ott éltem és tanultam én is eleinte. A budapesti érettségi után elvégeztem a pesti egyetem jogi fakultását, aztán a berlini egyetemen tanultam és ott is doktorátust szereztem. A nagy magyar főúr dédunokája kétszeres doktor.

Történész és nemzetközi jogász

Mit jelent vajjon ennek a fiatalembernek az életében az, hogy ő az árvízi hajós dédunokája, hogy báró Wesselényi Miklós a neve?

— Nem tudom, hogy hihető-e az, amit mondok. De tény az, hogy nekem a származásom és dédnagyapám ismert alakja tulajdonképpen igen sokszor teher. Én nem a névemből és a származásomból akarok megélni. Dolgozó ember akarok lenni. Ehhez pedig a báró Wesselényi név nem hogy nem szükséges, de sokszor nem is alkalmas.

— Sok dolgom van emberekkel. Ha meghallják a nevemet, sokszor látom, hogy megváltozik a viselkedésük. Ezért aztán soha nem tudom, hogy aki előzőkeny, szíves velem szemben, aki valamiért elismerését mutatja — nem azért viselkedik-e így, mert csak a nevem fontos neki, nem pedig az az ember, aki vagyok.

Az árvízi hajós dédunokája tudományos pályára készül. Két tudományos érdeklődési területem és a nemzetközi jog.

— Az lenne a célom, hogy itt, Budapesten, az egyetem valamelyik intézetében dolgozhassam. Főleg mint történész szeretnék munkálkodni. Bizonyos »mullam« már van a pályán, amelyre készülök. Nemrégien jelent meg egy többszázoldalas tanulmányom a Harmadik Birodalomról. Szigorúan tudományos, politikamentes, pszichológiai alapon megírt munka. Most is dolgozom egy könyvön. »Oszlály és oszlályharca« címen fog megjelenni, szociológiai tanulmány.

— Legközelebbi tervem az, hogy tavasszal kimegyek Genf-be. Megkaptam a Rockefeller-ösztöndíjat, ez teszi lehetővé, hogy kimenjek. Nemzetközi jogi tanulmányokat akarok folytatni odakint.

Hatalmas pecsétgyűrűt húz le az egyik ujjáról. Mutatja a követ: meg van repedve.

— Ez is a dédnagyapámé volt. — mondja. — A repedésnek pedig története van. Gróf Wurmbrandt-tal vívott kardpárbajt, Nagyvárad mellett, Mártaligeten. A párbajban levágta a gróf egyik ujját. Akkor repedt meg ennek a gyűrűnek a köve, a gróf kardja repszette meg.

Wesselényi kiadatlan naplója

Báró Wesselényi, az árvízi hajós életéről mindmáig nem készült hiteles, pontos, teljes életrajz. Kardos Samu kétkötetes munkájában megírja ugyan a nagy magyar főúr életét, de ez az életrajz nem teljes. Kemény Zsigmond esszéje, amelyben Wesselényi életével foglalkozik, nem tekinthető életrajznak.

— Egy megírandó életrajz számára pedig meglennének a hiteles, megfelelő kútforrások. Dédnagyapám kora ifjúságától kezdve naplót írt s ennek a naplónak a kötetei megvannak Kolozsvárott. Eddig kiadatlanok ezek a naplójegyzetek és csak egyetlen kötetük került egyszer nyilvánosságra: az, amely az 1822-es évből származik, Széchenyivel való együttműködése idejéből.

— 14 éves korában kezdte írni először a naplót, akkor még nem egészen rendszeresen. De 18 éves korától egyfolytában írta őket addig, amíg a bebörtönzés következtében megvakult. Sajátkezűleg írta a jegyzeteket, magyarul, németül, franciául és angolul, felváltva. 1839-ben zárta le az utolsó kötetet.

— Annakidején, az Erdélyi Múzeum Egyesület megalapításánál a család a múzeumnak adományozta a naplót s azt most is az őrzi. A háború után a múzeum túlkerült a határon és ma az a helyzet, hogy a naplót nem lehet áthozni onnan. Ezért annak, aki dolgozni akarna belőle, le kellene utaznia Erdélybe és csak a helyszínen használhatná mint forrásmunkát. Kellene valaki, aki vállalkozna erre a munkára és az eredeti naplójegyzetek alapján és felhasználásával megírná az árvízi hajós élettörténetét. Érdekes történelmi dokumentum lenne.

(m. p.)